

Verksamhetsberättelse och bokslut för Samhällsutvecklingsnämnden

---

*Antagen av samhällsutvecklingsnämnden
Helår 2023*

Innehållsförteckning

1 Nämndens uppdrag	3
2 Grunduppdraget	4
3 Omvärldsbevakning	5
4 Helårsuppföljning av mål, uppdrag och indikatorer	8
4.1 En sund stadsbyggnad för ett trivsamt, tryggt och grönt Knivsta med välmående näringsliv (KS, SUN, BMN)	9
4.1.1 Säkerställ att näringslivets behov inkluderas i planeringen genom att utöka antalet och ta fram nya former för dialog med näringslivet.....	12
4.2 Kommunen ska säkerställa en långsiktig ekonomi i balans (alla nämnder).....	12
5 Uppföljning av utförare.....	15
6 Ekonomi.....	16
6.1 Verksamheternas förutsättningar	16
6.2 Årsbokslutet.....	17
7 Investeringar	20
7.1 Investeringar.....	21

Bilagor

Bilaga 1: Bilaga, Uppföljningsplan 2023 Samhällsutvecklingsnämnden

1 Nämndens uppdrag

Samhällsutvecklingsnämnden har ansvaret för utveckling samt drift och underhåll av det offentliga rummet. Likaså ansvarar nämnden för långsiktig fysisk och teknisk planering i kommunen. I nämndens planeringsuppdrag ingår förutom översiktsplan, att som ett led i samhällsplaneringen, ta fram handlingsplaner för tematiska områden som exempelvis vatten och avlopp, trafik samt detaljplaner för utbyggnad av kommunens tätorter och stråk.

Samhällsutvecklingsnämndens verksamhetsområden hanteras av Samhällsbyggnadskontoret där enheterna/funktionerna nedan primärt arbetar inom dessa områden:

Gatuverksamheten ansvarar för drift, underhåll samt nyanläggning av kommunala gator och vägar inklusive olika former av trafiksäkerhetsåtgärder. Vidare har man ansvar för trafikplanering och parkering.

Avfallsverksamheten ansvarar för insamling och behandling av hushållsavfall, grovavfall och slam från enskilda avlopp, och arbetar utifrån mål och visioner formulerade i en avfallsplan som ingår i Knivsta kommuns renhållningsordning. Verksamheten upphandlar och följer upp entreprenadavtal samt ansvarar för planering och utveckling.

Park och natur ansvarar för planering, drift och underhåll av kommunens parker, lekplatser, natur- och vattenområden men också städning av gångtunnlar, tömning av papperskorgar, med mera. Vidare bär park och natur tillsammans med hela kontoret ansvaret att implementera grönstrukturplanen och utveckla grönstrukturen i Knivsta och Alsike tätorter. Kommunens naturskola ingår också i verksamheten. Ansvaret för utveckling av ekosystemtjänster i stadsbyggnadsprojekt delas med planverksamheten.

Plan och geodatas ansvar inom samhällsutvecklingsnämndens ansvarsområde omfattar kommunens översikts- och detaljplanering samt till detta kopplad miljöplanering. Detaljplaner finansieras till största del genom plankostnadsavtal.

Bostadsanpassning ingår i nämndens uppdrag och kontoret har en handläggare för handläggning av bostadsanpassningsbidrag.

2 Grunduppdraget

Gatuverksamheten ansvarar för kommunens gator, torg och övrig hårdgjord allmän platsmark. Ansvaret omfattar både utbyggnad, drift och förvaltning. Detta innefattar både drift och underhåll, trafikreglering, parkeringsövervakning, projektering, om- och nybyggnad. Vidare tillhandahåller man expertstöd till andra verksamheter vad gäller gator och trafik.

Inom verksamheten bedrivs också en långsiktig planering av infrastruktur för kommunal, regional och nationell infrastruktur. Verksamheten har enbart huvudansvaret gällande den kommunala infrastrukturen men deltar i projekt och arbetar påverkande gällande regional och nationell infrastruktur.

Avfallsverksamheten ansvarar för insamling och behandling av hushållsavfall, grovavfall och slam från enskilda avlopp. Verksamheten arbetar utifrån mål och visioner formulerade i Avfallsplanen. Knivsta kommun ingår i en samverkan tillsammans med kommunerna Håbo, Sigtuna och Upplands-Bro. Utöver det lagstiftade ansvaret bedriver verksamheten en återbruksverksamhet i anslutning till kretsloppsparken.

Park- och naturverksamheten ansvarar för att utveckla och förvalta parker, lekplatser, tätortsnära natur och större naturområden. I detta ingår ansvaret för att revidera grönstrukturplanen och att utveckla grönstrukturen i Knivsta och Alsikes tätorter. Verksamheten ansvarar även för drift och underhåll av kommunens parker, lekplatser, natur- och vattenområden men också städning av gångtunnlar, tömning av papperskorgar, med mera. Dessutom utförs arbete åt andra verksamheter inom kommunen, t ex gata, fritid och kultur.

Kommunens naturskola, vars syfte är att främja lärande utomhus och att ge pedagogiska verktyg till lärare för att underlätta detta, ingår också i verksamheten.

Översiktsplaneverksamheten ansvarar tillsammans med detaljplaneverksamheten för kommunens fysiska planering, samt för de delar av miljö-, energi- och vattenplanering som berör samhällsbyggnad. Översiktsplaneverksamheten ansvarar särskilt för att bedriva en kontinuerlig översiktsplanering, vilket omfattar att arbeta fram översiktsplaner respektive fördjupade översiktsplaner, samt att ta fram de styrdokument och utredningar som behövs för att ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av kommunens fysiska miljö.

Genom detaljplaner reglerar kommunen användningen av mark- och vattenområden och bebyggelse i detaljplaner och områdesbestämmelser. Detaljplaneverksamhetens uppdrag är att ta fram detaljplaner i enlighet med de planuppdrag som beslutats. Det innebär att verksamheten prövar ett mark- eller vattenområdes lämplighet för bebyggelse och byggnadsverk samt reglerar bebyggelsemiljöns utformning.

Verksamheten ansvarar för namnsättning av våra ortnamn och ajourhållning i gällande tjänster. Ortnamn är ett samlat begrepp för alla geografiska namn för exempelvis stadsdelar, skolor, idrottsplatser, gator, vägar, torg, rondeller och parker.

Ansvaret finns också för handläggning av ärenden enligt lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag.

Utöver vad som beskrivits ovan ansvarar samtliga verksamheter för verksamhetsutveckling och verksamhetsplanering, samt att bedriva service till och vara tillgängliga för kommunens medborgare, näringsliv samt andra myndigheter.

3 Omvärldsbevakning

Året som gått

Samhällsutvecklingsnämnden har under året tagit fram och arbetat utifrån en åtgärdsplan för ekonomi i balans då verksamheterna under nämnden per februari prognostiserade ett underskott om fem miljoner kronor. Underskottet beror framför allt på avsaknad av intäkter inom detaljplaneverksamheten samt att den statliga ersättningen för insamling av förpackningar via fyrfackskärl vid enfamiljshus ännu inte har realiserats. Åtgärderna har bland annat bestått av att flertalet vakanser inte har tillsatts, utredningar görs internt istället för med konsultstöd, planerade strategiska utredningar har stoppats samt minskad drift och underhållsarbete för både gator och parker/naturområden.

Samhällsbyggnadskontoret har även under året genomfört en organisationsförändring i syfte att renodla chefsroller och skapa bättre förutsättningar för helhetsleveranser utifrån kontorets samlade kompetenser. Detta har exempelvis inneburit att kontoret totalt gått från sju enheter till fyra enheter; Plan och geodata, Gata och avfall, Park och natur samt Miljö och bygg. Det löpande arbetet för ökad effektivitet och minskad sårbarhet pågår också fortsatt.

Under innevarande år har barmarksdriften varit sparsam till följd av en ansträngd budget, samt ytterligare nedskärningar kopplat till handlingsplanen för ekonomi i balans. Detta innebär en risk att underhållsskulden växer.

Utbyggnad av allmän plats inom exploateringsprojekt vid Lilla Brännkärrskogen och Alsike nord etapp 2 har färdigställts. I AR har fortsatt arbete skett med skede 2 (arbeten innefattande trottoarer och asfaltering) och arbetet har även inletts för anläggandet av en gata i de norra delarna. Arbetet med att färdigställa sidoområden längs med Forsbyvägen pausades kopplat till beslutet inte genomföra planerade investeringar. Det har även inneburit att projektet innefattande de sydliga delarna av Centralvägen, Särstavägen och järnvägsplankorsningen inte skett och inte heller arbeten med reinvestering av belysningsanläggningen.

En övergripande infrastrukturutredning genomförts vilken färdigställdes under hösten. Arbetet med en övergripande parkeringsöversyn har också initierats utifrån nämndens uppdrag.

Nya ramavtalsentreprenörer för beläggning och markarbeten har upphandlats då befintliga avtal löper ut första kvartalet 2024. Även en upphandling för vinter- och barmarksdrift av allmän plats har påbörjats under året.

Inom avfallssamverkan har stort fokus lagts på upphandlingar och planering inför ansvarsövertagandet av insamling av förpackningar som övergår i kommunal regi etappvis med början 1 januari 2024. En ny avfallsplan, gemensam med övriga samverkanskommuner, antogs politiskt under våren.

Ett arbete att se över den verksamhet som bedrivs på Knivsta kretsloppspark inleddes under slutet av året och fortlöper under 2024. Översynen innefattar utredning gällande framtida driftform och möjlig verksamhetsutveckling.

Efter beslut om bildande av naturreservat i Ängbyskogen pågår gränsmarkeringsarbete och framtagande av informationsmaterial. Arbetet kommer att pågå en bit in på 2024. Under våren beslutades ett projektdirektiv för Grönstrukturplanen och projektet för revidering av planen har startats. Naturskolan har påbörjat arbetet med projektet "Naturskolan växlar upp" efter att ha fått bidrag från Naturvårdsverket.

Det har varit ett fortsatt stort besöksstryck i kommunens naturområden, på skridskoisar och badplatser. Utöver ordinarie löpande driftverksamhet har akututryckningar behövts för att hantera bristande entreprenader och ärenden från allmänheten. Den stora mängden snö som kom i slutet av året har även påverkat park- och naturverksamheten då stort fokus fått läggas på snö- och halkbekämpning.

Inom området översiktsplanering genomfördes under våren 2023 tidig dialog med både allmänhet och föreningar/organisationer där värdefulla inspel togs emot. Under året har även flera projekt färdigställts som innebär ökade kunskaper som kan användas både i det fortsatta arbetet med revidering av översiktsplanen men även i kommande detaljplaner. De färdigställda projekten är jordbruksmarksutredning, lokalt åtgärdsprogram för Knivstaån, Pinglaström och Ekebyån samt nödvattenplan. Under 2023 har även arbete bedrivits med VA-plan, skyfallskartering, lokalt åtgärdsprogram för Lövstaån och Valloxen samt kulturmiljöutredning vilka samtliga förväntas avslutas under 2024. Projekten har till stor del finansierats med externa medel.

Detaljplaneverksamheten har haft stora prognostiserade underskott under våren 2023. Det prognostiserade underskottet beror i huvudsak på att tidigare planerade detaljplaneprojekt inte har varit möjliga att drivas enligt tidigare planering då de har pausats eller avbrutits, bland annat utifrån nya politiska prioriteringar - samt att nya projekt inte har startats upp. Ett projekt har också stoppats till följd av fornfynd. Även osäkerheten med ny struktur för plantaxa (avgift för planverksamhet) sedan 2022 påverkar underskottet då detaljplaneverksamheten fortfarande har gamla underfinansierade så kallade BTA-avtal kvar.

I samband med neddragningar för att följa budget saknar samhällsbyggnadskontoret för närvarande en utsedd person att hantera namnsättningsärenden, vilket tidigare har hanterats av enhetsadministratören på plan- och geodataenheten. Under året har dock behovet av att hantera namnsättningsärenden inte varit lika omfattande.

Inom verksamheten bostadsanpassning hanteras bidragsansökningar utifrån inkommande ärenden vilka är svåra att förutse både till antal och omfattning. Under 2023 har det inkommit fler ärenden än tidigare år som avser exempelvis installation av lyft- och trapphissar, ombyggnad av badrum och köksanpassningar, vilket är åtgärder som ofta blir väldigt kostsamma. Detta har medfört att budgeten överskridits.

Framtiden

De ekonomiska utmaningarna, och sårbarhet utifrån ej tillsatta tjänster, är fortsatt stora för nämndens verksamheter.

Under de senaste åren har index för vägentreprenader stigit kraftigt vilket innebär stora utmaningar för verksamheten för att bibehålla en god standard på gatunätet.

Under 2024 kommer slutföras utredning kring tillstånd och taxa för parkering samt taxa nyttjande av allmän plats. Arbetet med parkeringsöversynen kommer att fortgå och arbetet med en ny trafikstrategi kommer att påbörjas. Arbetet sker inom målet att säkerställa en långsiktig ekonomi i balans.

Inom planeringsarbetet kopplat till fyrsårsavtalet finns ett stort behov av utredningar och planering. Knivsta kommun ligger även i dagsläget efter i relation till Trafikverkets tidplan vilket medför risker kopplat till vägplan för trafikplatsen norr om Alsike samt järnvägsplanen.

Avfallsverksamheten fortsätter under hösten arbetet inför ansvarsövertagandet av insamling av förpackningar. Ett arbete har inletts kring framtida drift av kretsloppsparken där nuvarande entreprenörsavtal sträcker sig fram till årsskiftet 2024/2025. Översynen innefattar utredning gällande framtida driftform och möjlig verksamhetsutveckling.

Kostnader för bränsle och material kommer att vara fortsatt höga vilket i hög grad även påverkar park- och naturverksamheten. En översyn av resursbehovet planeras, dels för att täcka upp för vakanser och pensionsavgång, dels för att möta upp behovet kopplat till pågående och kommande projekt. Under 2024 fortsätter arbetet med grönstrukturplanen.

Översiktsplaneverksamheten kommer fortsatt vara intensiv under första delen av 2024 till följd av redan pågående projekt inklusive framtagande av planeringsstrategi (lagstyrd aktualitetsprövning av nu gällande översiktsplan) samt att ytterligare strategiskt arbetet med vision och stadsbyggnadsprinciper med arkitekturpolicy startas upp.

Detaljplaneverksamheten är sårbar utifrån ett ekonomiskt perspektiv med hög grad av finansiering via plankostnadsavtal vilket betyder att uppstart av nya detaljplaneprojekt, tillika exploateringsprojekt behövs för att 2023 års underskott inte ska kvarstå för 2024. Samtidigt har vakanser vid föräldraledighet ej tillsatts i enlighet med handlingsplan för ekonomi i balans för 2023 vilket betyder att det i dagsläget endast finns 2,5 planarkitekter.

4 Helårsuppföljning av mål, uppdrag och indikatorer

Kommunfullmäktige beslutar om inriktningsmål, uppdrag och indikatorer för nämnder i Mål och budget. För att förtydliga och fokusera nämndens arbete kan nämnden anta riktade nämndmål eller uppdrag utifrån inriktningsmålen. Nämnden kan också besluta om indikatorer för uppföljning.

Nämnden ansvarar för att följa upp sina mål och uppdrag samt bedöma hur resultatet bidrar till måluppfyllelse av inriktningsmålen. Bedömningen av nämndens måluppfyllnad baseras på verksamheternas rapportering.

För bedömning av måluppfyllnad används något av följande:

Bedömning	Vad bedömningen avser (prognos)
Grön - Målet är uppnått	Nämndens verksamhet tycks leda till de resultat som den vill se inom målet
Gul – Målet är delvis uppnått	Nämndens verksamhet tycks till viss del leda till de resultat som den vill se inom målet.
Röd – Målet är ej uppnått	Nämndens verksamhet bidrar inte till måluppfyllelse.

För bedömning av status för uppdragen används något av följande:

Bedömning	Rapportering
Grön – Uppdraget är påbörjat och pågår enligt planering, eller uppdraget är färdigt.	Beskrivning av vad som gjorts och vilka resultat som uppnåtts.
Gul – Uppdraget är påbörjat och pågår delvis enligt plan.	Beskrivning av varför uppdraget pågår delvis enligt plan och vad nämnden behöver göra för att ta ytterligare steg.
Röd – Uppdraget är påbörjat men flyter inte på enligt plan. Eller att uppdraget inte är påbörjat trots att det borde vara det.	Beskrivning av varför uppdraget inte genomförs enligt planering och eventuell ändrad tidsplan.

Bedömning av utfall av indikatorer:

För indikatorerna i Mål och budget har kommunfullmäktige angivit vilken riktning som eftersträvas, det vill säga om det är önskvärt att ett värde ökar, bibehålls eller minskar. Rapporteringen av indikatorvärdet görs utifrån förändringar över tid, jämförelser med andra kommuner över tid och relevanta faktorer. Även interna uppföljningar kan bidra till innehållet. För bedömning av indikatorer används något av följande:

Bedömning
Grön – Utfallet för indikatorn bedöms som positivt i förhållande till den önskade riktningen
Gul – Utfallet för indikatorn bedöms som delvis positivt i förhållande till den önskade riktningen.
Röd – Utfallet är i en annan riktning än det önskvärda.

4.1 En sund stadsbyggnad för ett trivsamt, tryggt och grönt Knivsta med välmående näringsliv (KS, SUN, BMN)

Inriktningsmål Kommunfullmäktige

Knivsta kommuns fortsatta utbyggnad ska fokusera på att forma goda boendemiljöer som tillför mänskliga och ekonomiska värden. För tätorterna Knivsta och Alsike innebär det en byggnation som präglas av småskalighet, grönska och trivsamhet. Trygghetsaspekter ska genomgående beaktas i alla processer och beslut. Behovet av bostäder ska avspeglas sig både i boendeformer och styra den takt i vilket samhället utvecklas. Kommunens ekonomiska åtaganden över tid ska vägas in i all planering. Det lokala näringslivet är en viktig del i kommunens utveckling.

- Småskaligt byggande med plats för både cyklar och bilar.
- Ökad trygghet och trivsamhet.
- Grönområden ska vara en naturlig del i kommande nybyggnation.

Måluppfyllelse

Goda boendemiljöer som tillför mänskliga och ekonomiska värden beaktas i samtliga planeringssteg i den kommunala samhällsbyggnadsprocessen.

Arbete pågår med en ny översiktsplan, och under våren 2023 genomfördes en tidig dialog i Knivsta kommun. Under den kunde de som bor och verkar i Knivsta bland annat möta tjänstepersoner och politiker på plats ute i kommunen för att samtala, ställa frågor och berätta om vad de tycker om Knivsta kommuns framtid.

Ett flertal utredningar har färdigställts, bland annat för trafikinfrastruktur, jordbruksmark, lokala åtgärdsprogram för tre vattendrag i kommunen och en nödvattenplan. Arbete pågår även med framtagande av grönstrukturplan, och ytterligare utredningar avseende skyfallskartering, vattentjänster och kulturmiljö med mera. Även en kollektivtrafiköversyn tillsammans med Region Uppsala är initierad.

En ny avfallsplan antogs under året, vilket via de aktiviteter som ingår i planen bidrar till en hållbar avfallshantering och minskad andel restavfall inom hela kommunen.

Uppdrag	Tidsperiod	Nivå	Status
Stadsutvecklingsstrategi 2035 ska arbetas om enligt målets intentioner	2023-2026	Uppdrag från kommunfullmäktige	—
Genomför utbildningar i företagares villkor för kommunens anställda som jobbar med myndighetsutövning.	2023-2026	Uppdrag från kommunfullmäktige	◆
Genomför en översyn och vid behov revidering av befintliga planer och projekt.	2023-2026	Uppdrag från kommunfullmäktige	●
Ta fram strukturer för att systematiskt säkra samhällsbyggnadskvaliteter och hållbarhetsambitioner i samhällsbyggnadsprocessens alla skeden från tidigt skede, i föravtal (inklusive markanvisningar), planuppdrag, genomförandeavtal, detaljplaner till projektgenomförande (inklusive bygglov).	2023 - 2024	Uppdrag från nämnd	●
Identifiera vilka delar av Stadsutvecklingsstrategi 2035 som inte överensstämmer med inriktningsmålets intentioner.	2023	Uppdrag från nämnd	—

Stadsutvecklingsstrategi 2035 ska arbetas om enligt målets intentioner

Uppdrag ej aktuellt. Enligt beslut i nämnden föreslås kommunfullmäktige upphäva Stadsutvecklingsstrategi 2035. Tillämpligt innehåll inarbetas i nu pågående strategisk planering samt i övriga styrdokument som ska ses över framöver i enlighet med KF-uppdrag att genomföra en översyn och vid behov revidering av befintliga politiskt antagna styrdokument. Pågående arbete med revidering av översiktsplanen samt uppdraget att revidera stadsbyggnadsprinciper med arkitekturpolicy kommer att hantera vissa delar som ingick i stadsutvecklingsstrategi 2035.

Genomför utbildningar i företagares villkor för kommunens anställda som jobbar med myndighetsutövning.

Under hösten 2023 antog nämnden en handlingsplan för genomförande av Knivsta kommuns näringslivsstrategi som bland annat inkluderar uppdraget att ta fram och genomföra utbildningar i företagares villkor för kommunens anställda som jobbar med myndighetsutövning. Uppdraget leds av kommunens näringslivsenhet där en kartläggning av företagarnas behov genomfördes under hösten samtidigt som planering pågår för utbildningsinsatser med start i februari 2024.

Uppdraget att ta fram och genomföra utbildningar i företagares villkor för kommunens anställda som jobbar med myndighetsutövning leds av kommunens näringslivsenhet. Näringslivsenheten har kartlagt företagarnas behov och verksamheten planerar för åtgärder under 2024.

Utöver detta pågår även dialoger med näringslivet kring flertalet frågor, bland annat gata och trafik, avfall och detaljplanering.

Genomför en översyn och vid behov revidering av befintliga planer och projekt.

En översyn av planer och projekt pågår kontinuerligt i dialog med politiken. Inom tillväxtkontoret pågår framtagande av projektportfölj för exploateringsprojekt, vilket kommer att få påverkan på verksamheterna inom Samhällsutvecklingsnämnden. En översyn av parkeringar i centrala Knivsta och Alsike samt parkeringstillstånd och avgifter inleddes under hösten 2023 och fortsätter 2024.

Ta fram strukturer för att systematiskt säkra samhällsbyggnadskvaliteter och hållbarhetsambitioner i samhällsbyggnadsprocessens alla skeden från tidigt skede, i föravtal (inklusive markanvisningar), planuppdrag, genomförandeavtal, detaljplaner till projektgenomförande (inklusive bygglov).

Arbetet med att ta fram strukturer för samhällsbyggnadsprocessen har omfattat främst exploateringsprojekt under 2023. Det är tillväxtkontoret som är projektägare i dessa projekt och som i samverkan med samhällsbyggnadskontoret har utvecklat en process för hantering av tidiga skeden i samband med exploateringsprojekt. Under 2024 kommer denna process att bearbetas och omsättas till detaljplaneprojekt och investeringsprojekt där samhällsbyggnadskontoret i huvudsak är projektägare i bägge fallen.

Samhällsbyggnadskontoret har även tillsammans med tillväxtkontoret utvecklat processen för hur projektidéer inkommer till kommunen och därefter behandlas. Projektidéhanteringen omfattas nu av en rutin och förankrad arbetsprocess. Processen kommer att fortsätta att utvecklas under 2024.

Tidplanen att färdigställa uppdraget inom tidsperioden 2023-2024 prognostiseras att kunna innehållas.

Identifiera vilka delar av Stadsutvecklingsstrategi 2035 som inte överensstämmer med inriktningsmålets intentioner.

I oktober 2023 fattade kommunfullmäktige beslut om att upphäva Stadsutvecklingsstrategi 2035. I november 2023 gavs uppdrag om att revidera samhällsbyggnadsprinciper med arkitekturpolicy, för att hantera vissa delar som föll in under stadsutvecklingsstrategi. Tillämpligt innehåll inarbetas även i övriga styrdokument som ska ses över framöver i enlighet med KF uppdrag att genomföra en översyn och vid behov revidering av befintliga politiskt antagna styrdokument.

Indikator	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Önskad riktning	Status
Medborgarundersökningen - Kommunen är en bra plats att bo och leva på, andel (%) N00667 K: kvinnor M: män	94 K: 98 M: 91		94 K: 94 M: 93	Bibehålla	
Nöjdhet med skötseln av kommunens utomhusmiljöer, andel (%) U07505 K: kvinnor M: män	77 77 78		75 78 72		
Företagsklimat enligt Öppna Jämförelser (Insikt) NKI U07451	76	79		Öka	

Medborgarundersökningen - Kommunen är en bra plats att bo och leva på, andel (%)

Den senaste medborgarundersökningen genomfördes hösten 2023 med ett resultat på 94 %, vilket är samma som tidigare mätning 2021.

Samhällsutvecklingsnämndens verksamheter inom Samhällsbyggnadskontoret arbetar på flera sätt för att bidra till ett gott resultat på indikatorn. Det sker bland annat genom att utveckla och underhålla det offentliga rummet, som gator och trafik, parker, lekparker och naturmark samt att sköta hela kommunens avfallshantering. Kontoret ansvarar även för den långsiktiga fysiska och tekniska planeringen, översiktsplan och detaljplaner för utbyggnad av kommunen.

Nöjdhet med skötseln av kommunens utomhusmiljöer, andel (%)

Indikatorn bedöms delvis uppnås.

Detta är ett genomsnitt av måtten för skötsel av utomhusmiljön i kommunen från SCB:s medborgarundersökning, som genomfördes hösten 2023. De ingående måtten inkluderar skötsel samt snöröjning av gator, vägar, gång- och cykelvägar, skötsel av allmänna platser, naturområden samt badplatser. Det totala resultatet har gått ner från 77 % till 75 %.

En analys av de ingående måtten visar en förbättring av resultatet för områdena skötsel av gator och vägar samt allmänna platser. Däremot har nöjdheten gällande snöröjning av gator, vägar, gång- och cykelvägar samt skötsel av gång- och cykelvägar, naturområden och badplatser minskat.

Företagsklimat enligt. Öppna Jämförelser (Insikt) NKI

Resultatet för undersökningen presenteras i maj 2024. Indikatorn bedöms uppnås.

Knivsta har haft en positiv utveckling av NKI under flera år och ligger på en hög nivå inom samtliga områden. År 2022 (resultaten presenterades i april 2023) var det första året då Knivsta låg på en godkänd nivå inom samtliga myndighetsområden. Det finns dock risker för myndighetsservicen, exempelvis om det uppstår perioder av lägre bemanning, som kan påverka framtida kundnöjdhet. Det är viktigt att det goda arbetet och de fina resultaten upprätthålls framgent.

4.1.1 Säkerställ att näringslivets behov inkluderas i planeringen genom att utöka antalet och ta fram nya former för dialog med näringslivet.

Nämndmål

Måluppfyllelse

I översiktsplanarbetet har tidig dialog bland annat omfattat deltagande på näringslivsmötena "Pulsen på Knivsta" som kommunen håller i. Näringslivet har också bjudits in till de fem öppna möten som har skett runt om i kommunen i samband med den tidiga dialogen. I arbetet med jordbruksmarksutredningen, ett viktigt underlag till översiktsplanen, har en särskild workshop kring utredningens metod och slutsatser involverat näringslivet. De förbättringsåtgärder som genomförs inom ramen för stadsutvecklings- och exploateringsprojekt ger goda förutsättningar för att säkerställa näringslivets behov i det fortsatta planeringsarbetet.

4.2 Kommunen ska säkerställa en långsiktig ekonomi i balans (alla nämnder)

Inriktningsmål Kommunfullmäktige

En långsiktig ekonomi i balans innebär att intäkter och kostnader ska gå ihop i takt med att andelen exploateringsintäkter i driftbudgeten över tid fasas ut. Fokus i verksamheten ska vara god kvalitet i kommunens kärnverksamhet, det vill säga skola, vård och omsorg. Verksamheten ska drivas effektivt för att skapa ökat värde per skattekrona för invånarna.

- Öka värdet per skattekrona för invånarna.
- Fokus på kommunens kärnverksamhet det vill säga skola, vård och omsorg.
- Fasa ut beroendet av exploateringsintäkter över tid.

Måluppfyllelse

Prognosen är att målet delvis kommer uppnås vid årets slut.

Utifrån nämndens prognos i mars upprättades en handlingsplan för ekonomi i balans för 2023 med långt gående besparingsåtgärder inom alla nämndens verksamhetsområden. Trots åtgärder enligt handlingsplan visar samhällsutvecklingsnämndens helårsresultat en budgetavvikelse på -3,2 miljoner kronor. Nettokostnaden uppgår till 57,9 miljoner kronor, vilket är en ökning jämfört med budget på 25%. Nettokostnaden för nämndens verksamheter, främst gata, kommer att öka successivt i takt med utbyggnaden av Knivsta samt behoven av investeringar i befintliga gator och vägar. Idag utgör kapitaltjänstkostnader (internränta samt avskrivningar för tidigare års

investeringar) 26,4 miljoner kronor vilket är 46% av nämndens nettokostnad.

För att säkerställa en långsiktig ekonomi i balans fortsätter arbetet med att balansera planering av drift och underhåll i relation till behov av investeringar inom framförallt verksamheten gata och trafik men även park och natur. Även analysen av avtalsportföljen inom avfallsverksamheten pågår för att optimera kostnader för verksamheten framöver. Detta inkluderar även en översyn av verksamheten på kretsloppsparken. Genom att genomföra projekt där extern delfinansiering är möjlig kan kommunen genomföra mycket verksamhet även med begränsade egna resurser. Under 2023 har den externa finansieringen omfattat mer än 2 miljoner kronor.

Uppdrag	Tidsperiod	Nivå	Status
Genomför en analys av nettokostnadsavvikelser som ligger till grund för överväganden av åtgärder och kontinuerlig uppföljning.	2023-2026	Uppdrag från kommunfullmäktige	
Genomför en översyn och vid behov av revidering av befintliga politiskt antagna styrdokument	2023-2024	Uppdrag från kommunfullmäktige	
Ta fram en sammanhållen lokalförsörjningsplan för de lokaler som kommunen nyttjar i syfte att optimera resursutnyttjandet	2023-2024	Uppdrag från kommunfullmäktige	
Arbetet med Heltid som norm fortsätter men ändras från ska till bör för att undvika oönskade inläsningseffekter.	2023	Uppdrag från kommunfullmäktige	
Ta fram en prioriteringsordning för översyn av befintliga politiskt antagna styrdokument med översiktsplanen och dess revidering som prioriteringsbas.	2023	Uppdrag från nämnd	

Genomför en analys av nettokostnadsavvikelser som ligger till grund för överväganden av åtgärder och kontinuerlig uppföljning.

Räkenskapssammandraget rapporterades till SCB under våren och första nyckeltalen publicerades av SCB och Kolada i juni månad. Under augusti-september sammanställdes nyckeltalen, och en rapportering och analys överlämnades till kommunstyrelsen under oktober månad.

Vid jämförelser med tidigare år kan konstateras att Knivstas utfall ligger högre än de andra jämförelsegrupperna för både fysisk och teknisk planering. I samband med genomlysning inom nämndens olika verksamhetsområden kommer jämförelser av nyckeltal att inkluderas.

Genomför en översyn och vid behov av revidering av befintliga politiskt antagna styrdokument

Arbete pågår med översyn och revidering av Översiktsplan, och därtill kopplade styrdokument, samt Grönstrukturplan. I samband med översynen tas en prioriteringsordning fram. Upphävandet av Stadsutvecklingsstrategi 2035 och uppdraget om att revidera stadsbyggnadsprinciper med arkitekturpolicy har medfört att arbetet med dessa genomförs med hög prioritet. Uppdraget bedöms genomföras under planperioden 2023-2024.

Ta fram en sammanhållen lokalförsörjningsplan för de lokaler som kommunen nyttjar i syfte att optimera resursutnyttjandet

Ansvar för uppdraget finns inte inom inom nämndens ansvarsområde, men anses angeläget dels utifrån verksamheternas egna lokalbehov, dels utifrån ett planeringsperspektiv för

exploateringsprojekt och detaljplaneprojekt. Verksamheterna har bidragit med egna behovsutredningar samt genomfört en prioritering av strategiska projekt tillsammans med Tillväxtkontoret.

Arbetet med Heltid som norm fortsätter men ändras från ska till bör för att undvika oönskade inlåsnings effekter.

Inom nämndens verksamhetsområde finns endast heltidstjänster.

Ta fram en prioriteringsordning för översyn av befintliga politiskt antagna styrdokument med översiktsplanen och dess revidering som prioriteringsbas.

Arbetet med att prioritera insatser för 2024 och framåt har bedrivits under hösten 2023 och färdigställs under början av 2024. Arbetet har utgått från ändringsbudget för 2024 och uppdraget om att stadsbyggnadsprinciper med arkitekturpolicy ska revideras under våren 2024.

5 Uppföljning av utförare

Vid upphandlingar och avtalsskrivningar finns vid utförandeentreprenader en utförande- och arbetsbeskrivning. Att det efterlevs följs upp vid driftmöten alternativt avtalsmöten med den privata utföraren. För att säkerställa kvalitet sker besiktning av utförd entreprenad av oberoende besiktningsman för att säkerställa att entreprenaden är utförd enligt arbetsbeskrivning.

Inom avtalsperioder kan möjlighet till kvalitetsutveckling finnas annars sker detta vid upphandling av ny entreprenad. Inför en ny upphandling tas tidigare period i beaktande för att utvärdera vad som eventuellt behöver ändras och vidareutvecklas.

Vid upphandling och utformande av avtal används till viss del extern kompetens för att komplettera delar där verksamheten inte besitter den kompetensen internt.

I internkontrollplanen för 2024 har entreprenörsavtal för drift och underhåll lyfts för att kontrolleras.

6 Ekonomi

6.1 Verksamheternas förutsättningar

Samhällsutvecklingsnämnden har tilldelats medel för 2023 i den av kommunfullmäktige antagna Mål och budget 2023 (MoB). Nämndens totala anslag uppgick till 46,4 miljoner kronor 2023, vilket är en ökning med 6,7 miljoner kronor jämfört med föregående år. De generella förutsättningarna för nämndens verksamheter var 2023 en indexuppräknings på 3% samt att verksamheterna Gator och vägar och Park och natur erhållit en volymuppräknings på sammanlagt 0,2 miljoner kronor. Indexuppräknings på 3% som nämndens verksamheter erhöLL inför verksamhetsåret kan ställas i relation till kostnadsutvecklingen för kommunal sektor som Sveriges kommuner och regioner prognostiserade till 6,4% för 2023.

Fram till 2023 har exploateringsersättnings redovisats som en intäkt på gator och vägar. Framöver kommer verksamheten erhålla ett tillägg eller avdrag från finansförvaltningen (så kallad bokslutsreglering) för tillkommande kapitaltjänstkostnader från utbyggnaden av den allmänna platsmarken.

Trafikövervakning/Parkeringsavgifter har ett negativt kommunbidrag, vilket medför att intäkterna från parkeringar och felparkeringsavgifter ska täcka det negativa kommunbidraget och verksamhetens kostnader för att ha en ekonomi i balans. Verksamhetens förutsättningar för en ekonomi i balans förbättrades när det negativa kommunbidraget minskades med 1,5 miljon kronor. Under 2022 fattade kommunfullmäktige beslut om en revidering av mål och budget. I ändringsförslaget avsattes en miljon kronor till teknisk planering för övergripande infrastrukturutredningar och en miljon kronor till verksamheten Översiktsplanering för framtagandet av program och planer. I mål och budget 2023 fanns medlen kvar.

Kommunfullmäktige tilldelar nämnderna ett nettoanslag (kommunbidrag) för att finansiera verksamheterna nämnden ansvarar för. Det innebär att anslaget (kommunbidraget) ska täcka de kostnader som återstår när intäkter i form av taxor, avgifter och bidrag inte täcker verksamheternas kostnader fullt ut. Nettokostnad är verksamheternas kostnader minus externa intäkter och överensstämmer nettokostnaden med anslaget är verksamhetens ekonomi i balans.

Vid sammanträdet i mars månad beslutade samhällsutvecklingsnämnden att förvaltningen skulle återkomma med en handlingsplan för en ekonomi i balans. Vid sammanträdet i maj fattade nämnden beslut om handlingsplanen och åtgärder för att förbättra nämndens ekonomiska ställning. Handlingsplanens åtgärder medför effekter som förväntas leda till överskott för verksamheterna Gator och vägar, Parker, Teknisk planering och översiktsplanering. För verksamheterna detaljplanering och avfall handlade åtgärderna om att minska underskottet.

6.2 Årsbokslutet

Samhällsutvecklingsnämndens redovisar en budgetavvikelse på -3,2 miljoner kronor per sista december 2023. Nettokostnaden uppgår till 57,9 miljoner kronor, vilket är en ökning jämfört med budgeten för 2023 med 25% och jämfört med förgående år en ökning med 32%.

Verksamhetsåret 2023 ändrades principen på hur exploateringsersättningar redovisas, tidigare år har exploateringsersättningen tillfallit verksamheten Gator- och vägars budget. Den förändrade hanteringen av exploateringsersättningen medför att nettokostnaden för Gator och vägar har ökat med 10,6 miljoner kronor och det tillsammans med utveckling av nettokostnaden för detaljplanering är den främsta förklaringen till nämndens förändring av nettokostnaden och lägre intäkter. Nämndens totala intäkter (ej kommunbidrag) uppgår till 51,3 miljoner kronor vilket är 14,1 miljoner kronor lägre än 2022. Nämndens totala bruttokostnader uppgår till 109,2 miljoner kronor, vilket är i samma nivå som 2022. De största kostnadsposterna är köp av huvudverksamhet (27%), kapitaltjänstkostnader (24%) och lönekostnader (23%). Köp av huvudverksamhet innefattar bland annat kostnader för vinterväghållning, en värmepanna, drift av kretsloppspark samt hämtning och behandling av avfall. Kapitaltjänstkostnader innefattar internränta samt avskrivningar för tidigare års investeringar.

Nämndkostnader redovisar ett överskott på 0,1 miljoner kronor. Budgetpostens kostnader är till stor del fasta kostnader i form av månadsarvodering, lönekostnader samt abonnemangskostnader men antalet sammanträden och sammanträdeslängden påverkar timarvoderingen. Inför den nya mandatperioden minskades antal ledamöter i nämnden och det medför att kostnaderna har minskat. De lägre arvodeskostnaderna är anledningen till verksamhetens överskott.

Gator och vägar hade ett kommunbidrag på 30 miljoner kronor 2023. Budgeten kan delas upp i två delar, Gatudrift och Kapitaltjänstkostnader från exploateringsinvesteringar. 6,7 miljoner kronor av kommunbidraget avser kapitaltjänstkostnader från exploateringsinvesteringar och resterande 23,3 miljoner kronor är gatudriften. Kapitaltjänstkostnaderna förknippade med exploateringsinvesteringar översteg avsatta medel i budgeten (6,7 miljoner kronor) och det medför att verksamheten erhållit en bokslutsreglering på 5,8 miljoner kronor. Gatudriftens budgeterade intäkter uppgick till 1,4 miljoner kronor och utgjordes av intäkter från markupplåtelse, grävtillstånd, arrenden, ledningsrätt samt investeringsbidrag från myndigheter. Intäkterna uppgick till 2,3 miljoner kronor, intäkterna för grävtillstånd har ökat under året samt att verksamheten har fått ett elstöd på 0,4 miljoner kronor som inte fanns med i budget. Gatudriften erhöll en bokslutsreglering på 2,5 miljoner kronor eftersom vinterväghållningen överstiger snittet för de senaste tre åren. Kostnaden för vinterväghållningen uppgick till 6 miljoner kronor 2023. Kostnaderna för gatudriften uppgick till 26,3 miljoner kronor (exkluderat kostnader som har vidarefakturerats), vilket är en ökning jämfört med budget på 1,6 miljoner kronor. Ökade kostnaderna för vinterväghållningen är främsta förklaringen. De största kostnadsposterna är kapitaltjänstkostnader (icke förknippat med exploatering) 28%, lönekostnader 20% och vinterväghållningen 22%. Förklaringen till verksamhetens överskott är ökade intäkter i form av grävtillstånd, markupplåtelse och elstöd, samt lägre elkostnader och underhållskostnader. Överskottet för verksamheten uppgick till 1,4 miljoner kronor.

Verksamheten trafikövervakning och parkeringsavgifter redovisar ett överskott på 0,8 miljoner kronor. Verksamhetens intäkter var budgeterade till 2,6 miljoner kronor och utfallet blev 3,1 miljoner kronor. Intäkterna för 2022 uppgick till 2,6 miljon kronor. Kostnaderna för verksamheten uppgick till 0,6 miljoner kronor 2023 och det är 0,3 miljoner kronor lägre än budget, vilket är en följd av att kostnaden för köpt tjänst av parkeringsövervakning uteblir under året.

Avvikelse för verksamheten Parker är ett överskott på 0,1 miljoner kronor. Verksamhetens kostnader uppgick till 9,5 miljoner kronor vilket är en ökning jämfört med budgeten på 9,3 miljoner kronor. Ökningen av kostnaderna beror dels på ökade drivmedelskostnader och ökade lönekostnader. Intäkterna prognostiseras stiga med 0,25 miljoner kronor vilket är en följd av skötsel åt Fritid och Kultur samt kompensationsen från arbetsmarknadsenheten för handledning åt sommarjobbare. Verksamheten Miljöutveckling, som ligger under samma ansvarsområde och utgörs av en lönekostnad, redovisar ett överskott på 0,1 miljon kronor till följd av en vakant tjänst.

Verksamheterna teknisk planering och översiktsplanering redovisar överskott på en miljon kronor respektive 0,9 miljoner kronor. Verksamheterna erhöll en miljon kronor extra vardera i ändringsbudgeten 2022, vilket även finns kvar i budgeten 2023. Dessa medel har inte nyttjats fullt ut under året, vilket är en del av åtgärderna i handlingsplanen för en ekonomi i balans. Bostadsanpassning är en lagstyrd verksamhet som påverkas av antal och storlek på ärenden. Under året har verksamheten haft flera större ärenden som medför att budgetramen har överskridits med 0,2 miljoner kronor.

Detaljplanering hade ett anslag (kommunbidrag) på 0,7 miljoner kronor och verksamhetens budgeterade kostnader uppgick till 7,1 miljoner kronor. Behovet av externa intäkter för att nå en budget i balans var 6,4 miljoner kronor och intäkterna uppgick till 0,2 miljoner kronor 2023. Under 2022 implementerades en ny taxa för tillkommande planprojekt men för redan pågående planprojekt gäller de gamla plankostnadsavtalen. Intäkten för plankostnadsavtal sker vid fyra tillfällen (avtalsteckning, samråd, granskning och antagande) och baseras på planprojektens BTA (bruttototalarea). Förändringar i BTA och beslut kring samråd, granskning och antagande har en påverkan på verksamhetens intäkter. Ett antal detaljplaner har pausats eller inte startas upp under året och det har fått effekt på verksamhetens ekonomi eftersom den främst finansieras av externa intäkter. Verksamhetens kostnader uppgick till 6,2 miljoner kronor (exkluderat kostnader som ska vidarefaktureras) vilket är 0,6 miljoner kronor lägre budget. Verksamhetens lönekostnader blev en miljon kronor lägre än budget vilket är en följd av att tjänster vakanshålls samt att inga ersättare tas in vid längre ledigheter. De lägre lönekostnaderna medför att konsultkostnaderna ökade med 0,3 miljoner kronor.

Avfallsverksamhetens budgetavvikelse per sista december är underskott på 2,4 miljoner kronor. Kostnaderna för verksamheten uppgick till 29,1 miljoner kronor. Köp av huvudverksamhet är den största kostnadsposten och utgör 68% av de totala kostnaderna. Den innefattar bland annat hantering av restavfall, slam och drift av återvinningscentralen. Jämfört med 2022 har kostnaderna för köp av huvudverksamhet ökat med 9,8%. Enbart kostnaden för hantering av restavfallet har ökat med 14%. Intäkterna från slam och hushållsavfall uppgick till 25,6 miljoner kronor vilket är 0,7 miljoner bättre än budget. Fler abonnenter är en del av förklaringen till de högre intäkterna.

Knivsta kommuns vindkraftverk redovisar ett överskott på 0,7 miljoner kronor. Verksamhetens största kostnadsposter är avskrivningskostnader 1,75 miljoner kronor, serviceavtal 0,8 miljoner kronor samt arrendekostnader 0,15 miljoner kronor. Intäkterna för 2023 uppgick till 3,3 miljoner kronor. Producerade MWh under 2023 uppgick till 5 220 och det är 7% högre än 2022.

Prisutvecklingen på elmarknaden och antalet producerade kilowattimmar är det som har främst påverkan på verksamhetens överskott.

Nettokostnadsuppställning årsbokslut

Nämndens verksamheter	Nettokostnad 2022	KF Budget 2023	Tillägg och avdrag 2023	Nettokostnad 2023	Budgetavvikelse 2023
Nämndkostnader	1 551	1 675	0	1 542	133
Gator, vägar	26 248	30 041	8 301	36 913	1 429
Trafikövervakning/Parkeringsavgifter	-1 870	-1 658	0	-2 490	832
Parker	6 630	7 082	21	7 052	51
Teknisk planering	3 877	3 944	0	2 942	1 002
Översiktsplanering (planprogram)	2 460	2 106	0	1 214	892
Detaljplanering	2 358	665	0	6 315	-5 650
Miljöutveckling	516	551	0	466	85
Bostadsanpassning	1 806	1 989	0	2 205	-216
Avfallsverksamhet	1 976	0	0	2 411	-2 411
Vindkraftverk	-1 804	0	0	-695	695
Summerat	43 748	46 395	8 322	57 875	-3 158

7 Investeringar

Samhällsutvecklingsnämndens investeringsram är uppdelad i två delar där ena delen är driftinvesteringar och andra delen är investeringar med anknytning till exploatering. Sammanvägt uppgick nämndens beviljade investeringsmedel till 103,4 miljoner kronor vid beslutandet om mål och budget 2023. Investeringsutgiften per sista december uppgick till 28,1 miljoner kronor. Nyttjandegraden av beviljade investeringsmedel blev 27,1% givet investeringsutgiften på 28,1 miljoner kronor.

Driftinvesteringar: Under våren fattades ett beslut om att stoppa gatuinvesteringarna, detta till följd av att de ökade kapitaltjänstkostnaderna investeringarna skulle medföra inte ryms inom budgeten 2024. Investeringsmedlen avsatta för Park och Avfall avser till stor del reinvesteringar och förväntas inte nyttjas under året. Nämnden fattade under oktober beslut om två investeringsprojekt - parkeringsyta i tätorten samt ny belysning till kretsloppsparken. Ingen investeringsutgift tillkom 2023 för parkeringsytan. Investeringsutgiften för belysningen till kretsloppsparken uppgick till 0,1 miljoner kronor och slutförs under 2024.

Exploateringsinvesteringar: För utbyggnaden av allmänna platsmarken i samband med exploatering fanns 55,5 miljoner kronor avsatta för 2023. Investeringsutgiften för 2023 uppgick till 28 miljoner kronor. Exploateringsinvesteringar är fleråriga och utbyggnaden sker i ett samspel med utbyggnaden av resterande delar av områdena och innebär att tidsplaner förskjuts och korrigeras. Pågående projekt är bland annat:

Utbyggnad Centrala Ängby (Västra Knivsta)

Utbyggnad Segerdal (Sågen/Centrum)

Utbyggnad Alsike Nord etapp 2B (Alsike)

Utbyggnad Brännkärrskogen (Alsike)

7.1 Investeringar

Investering	KF investeringsram 2023	Tillägg investeringsram 2023	Investeringsutgift 2023	Avvikelse investering 2023
Innovation /digitalisering	1 000	0	0	1 000
Gata				
Reinvestering bef. gatunät	5 000	0	0	5 000
Belysning	4 000	-500	0	3 500
TSHÅ (Trafiksäkerhetshöjande åtgärder)	3 000	0	0	3 000
Cykelinfrastruktur	2 000	0	0	2 000
Ombyggnad Centralvägen mellan Apoteksvägen och Särstv.	10 000	0	0	10 000
Cirkulationsplats Gredelbyleden / Gredelbyvägen	20 000	-300	0	19 700
Parkeringsplatser Gredelby 7:78	0	300	0	300
Park				
Renovering bef anläggningar	800	0	0	800
Åtgärder ur lokalt åtgärdsprogram	1 500	0	0	1 500
Parken ospecificerad maskin och utrustningsinvest.	400	0	0	400
Avfall				
Återvinningscentral ospecificerat	200	500	110	590
Exploatering (allmän platsmark)				
Sågen/Centrum	11 000	0	1 259	9 741
Västra Knivsta	17 000	0	11 563	5 437
Östra Knivsta	2 000	0	1 236	764
Nor	2 500	0		2 500
Alsike	13 000	0	6 235	6 765
AR/Brunnby	10 000	0	7 700	2 300
Summering	103 400	0	28 103	75 297